

Venkov už vlastně zanikl

Až třetina obyvatel České republiky bydlí v panelácích. „Nezbývá tedy než je rozumně udržovat a kultivovat,“ říká teoretik urbanismu a architektury **CYRIL ŘÍHA.**

Před 150 lety žilo v našich větších městech okolo pěti procent všech obyvatel. Dnes je to okolo osmdesáti procent. Nezanikne venkov?

Dle této statistiky už v blízkosti řady evropských měst vlastně zanikl. Na druhou stranu to ale znamená, že zaniklo i tradiční město, které se vůči venkovu vymezovalo. Namísto toho zde máme sídelní útvary velké deset tisíc, ale ve světě třeba i deset milionů obyvatel, které spolu nemají prakticky nic společného, a přesto obojí nazýváme městem. Myslím, že budeme potřebovat nové pojmy.

Jak vnímáte časté proklamace o zahušťování městské výstavby? Je to v souladu s celosvětovým trendem?

Směry vývoje výstavby měst jsou většinou ovlivněné geograficky. Města se přizpůsobují okolním podmínkám, hlavně pak množství volného prostoru. Evropská města tak mají hustotu zpravidla středně vysokou, zatímco třeba města asijská ji mají podstatně vyšší a města americká naopak. Chceme-li tedy zachovat ráz evropských měst, musíme zachovat i onu evropsky rozumnou míru hustoty. Netřeba jít ale za ni: zahušťování zástavby – například ve Zlíně – nebo další zahušťování panelových sídlišť mi připadá nesmyslné.

Jak vidíte budoucnost panelových sídlišť, kterým už podle mnoha prognóz mělo pomalu odzvonit? Tady je myslím odpověď daná už faktem, že na panelových sídlišťích žije okolo třetiny všech obyvatel České republiky, na Slovensku je to ještě více. Takže odzvonilo-li by sídlišťím, odzvonilo by i značné části našich měst. Nezbývá tedy než je rozumně udržovat a kultivovat, tak jako jiná místa.

Někteří obyvatelé paneláků se za svoji adresu stydí, pro jiné jde o nejpohodlnější způsob bydlení. Čím to je?

Panelák je jeden z nejambivalentnějších posuzovaných typů bydlení, přitom například z hlediska cen nemovitostí na reálném trhu se nijak zvlášť neliší od domů stavěných jinou technologií. V zásadě se dělíme na dvě skupiny: na ty, kteří

v paneláku bydlí nebo v něm bydleli, a ty, kteří „v něm nikdy a za žádnou cenu bydleť nebudou“. Nechci zakrývat reálné problémy panelových sídlišť, ale myslím si, že stigmatizující kritika přichází spíše od druhé skupiny.

Foto: Jakub Stadler

▲ LID PANELÁKOVÝ. „Češi se dělí na dvě skupiny. Na ty, kteří v panelácích bydlí nebo bydleli, a na ty, kteří v nich nikdy za žádnou cenu bydleť nebudou,“ říká Cyril Říha.

V posledních letech vznikla řada takzvaných satelitních měst. Bude podle vás tento trend pokračovat, když se dnes mnozí do měst spíše znovu vrací?

Idea satelitních měst jako skupiny menších samostatných sídelních útvarů s plnou městskou vybaveností, vznikajících okolo jádrového města jakožto jeho odlehčení, v ČR vůbec nebyla realizována. To, co tu vzniká, nejsou satelity, a už vůbec ne města.

Máte na mysli především jejich nedostatečné napojení na městskou aglomeraci? Nefungující dopravní spojení, chybějící služby a podobné?

Cyril Říha (38)

Vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Dnes působí jako výzkumný pracovník v Centru pro teoretická studia UK v Praze a jako odborný asistent na Vysoké škole uměleckopřírodově v Praze. Zabývá se zejména teorií urbanismu a architektury a takzvanými komplexními systémy.

Služby zde bývají velmi slabé. Dopravní spojení se hodně liší, některá místa jsou dobře dostupná i městskou dopravou, jinde jsou obyvatelé zcela odkázáni na automobily. Kupodivu ale například v okolí Prahy rozložení nové výstavby nijak výrazně nekopíruje trasy železnic. V tom je vidět značná iracionalita volby místa našeho bydlení.

Zvykli jsme si spílat na to, jak kolem nás ubývá zeleně. Zelené plochy ustupují novým domům, parky dlážděným náměstím. Je skutečně situace tak zlá?

Opravdu zeleně v našich městech ubývá? Mám pocit, že to je klíšé. Přitom například jeden nedávný výzkum prokázal, že proti běžnému mínění je podíl zelených ploch ve velkých evropských městech mnohem vyšší než v malých. Spíše si tedy musíme klást otázku, co to je ta „zelen“, jakou má povahu, jakou roli ve městě hraje, jak jsme schopni se o ni starat.

Může dnes urbanista ovlivnit rozhodování o tom, zda nová budova optimálně zapadne do okolí, a říci: „Tohle se sem nehodí, to tu stát nemůže?“

Myslím, že urbanista se pohybuje v širším měřítku. Měl by ovlivňovat základní rámce města. Zdali jeden dům zapadá do kontextu či ne – a co to znamená a v jakém smyslu –, to je spíše otázka na architekta, který by ji měl při svém návrhu vždy odpovědně zvažovat.

Domníváte se, že se v našich městech v budoucnu budou běžně stát mrakodrapy?

Nevím, jestli jsou nějak očekávány. Mrakodrapy mohou být krásné, ale měly by mít i nějaký důvod, především prostorový. Ikoničnost budovy sama o sobě nestačí. Jinak ale třeba v Praze na Pankráci mi výškové budovy nijak zvlášť nevdají.

Judita Bednářová ■